*సప్తపదులు.

నీలాదేవి పయోధరాద్రినడుమన్ నిద్రించు శ్రీకృష్ణునిన్
మేలా నీకిది వేదవేద్యయనుచున్ మేలొప్పఁగా లేపి తా
వాలాయంబుగఁ గొప్పునంటివిఁగులన్ వాసించుపూదండచే
లీలన్ గట్టినగోదకెప్పుడుమనో లీలాళికిన్ మ్రొక్కెదన్.

---

* ద్రావిడవాఙ్మయమున నేకదేశమై, విశిష్టాద్వైతమతావలంబులకు పరమాదరణీయమునునై "తిరుప్పావై" యనుపేర నొకముప్పదిపాశుర (పద్య)ముల సంపుటి గోదాదేవీప్రణీతంబై తనరారుచున్నది. అద్దాని కనువాదరూపములై సప్తపదులుగా 10 పాటలుమాత్రము ప్రాచీనకవికృతములై యసంపూర్ణముగ ప్రచారమున నున్నవి. ఈసప్తపదులకర్త యెవరనువిషయమున మతభేదములు ప్రచారమున నున్నవి.

ఈసప్తపదులు 'రాధికాసాంత్వన' కర్త్రియగు ముద్దుపళని ప్రణీతములనియు, ఆవిషయమునే "శ్రీనివాసగురులదలచి చిత్తమునను ముద్దుపళని" అనుపాదము ప్రమాణీకరించుచున్నదనియు ఒకమతము.

పైజూపిన సప్తపదిపాద మటులుగాక "శ్రీనివాసగురుఁడు విష్ణుచిత్తుమూర్తి ముద్దుపట్టి" యని యుండవలసిన దయియుండగా పరిష్కర్తలదిద్దుపాటున రూపాంతరమునొంది ముద్దుపళనిరచితములుగా వ్యవహృతములయిపోయినవనియు, అట్లుగాక యయ్యవి శ్రీనివాసగురురచితము లయియుండు ననియు మరియొకమతము.

కవి యెవరను నిర్ణయమున నాగ్రహమును విడచి భక్తిరసభరితమయిన యీసప్తపదులను పాఠకుల కందించు తలంపున ప్రాచీనకవి నిబంధితములై యుపలభ్యమానములైన వాటినిమాత్రమే యిట పొందుపరచుచున్నాము.

౧

మార్గళి త్తింగళ్

శ్రీనివాసగురునిఁ దలఁచి చిత్తమునను ముద్దుపళని
  పూనిచేయు ద్రవిడపాటలోని భావమై
చెలఁగి తెలియ వాణి తనదు జిహ్వాకోనను నిలిచి యిటుల
  పలికెఁ దిరుప్పావ సప్తపది పదంబుగా—
మాసములకునెల్ల మంచి మార్గశిరము పర్వ మహా
  యాసగలిగినట్టి చెలులు డాసిరారే!
మంచివగలమించి కులమునెంచి యవతరించినట్టి
  చంచలాక్షులెల్లఁగూడఁ జనగరారే!
న్యాయశాలినైన నందనందనుండు తోయజాక్షి!
  శ్రీయశోద కనిన సింహశిశువు గాఁడటే
నల్ల మబ్బుచాయ మేనిఁ దెల్లఁజేయుడాలుగల్గు
  ఫుల్లపుండరీకనయన పురుషవర్యుఁడే!
కీరవాణులార! హరిని గోరి చేరి తేరి సకల
  పూరుషార్థములను తృప్తిపొందరారే!

౨

వైయ్యత్తువాళ్

వారిజాక్షులార! నందవ్రజనివాసులార మనము
  కోరునోముక్రియలువినుఁడి కూరిమలరగా

పాలవెల్లిఁ బాపసెజ్జఁ బండుకొన్న పరునియడుగు
లొలిఁగొల్చి నేయిపాలు గ్రోలఁగూడదే!
కనులఁ గొనలుదీర నునుపు కాటు కుంచరాదు విరుల
ననలఁదుఱుమరాదు కురుల నునుపుమీఱఁగా
తెల్లవాఱకుండ నీటఁ జల్లులాడి మనము పెద్ద
లెల్లఁజేయనట్టిపనుల నొల్లఁగూడదే!
వికచ కమలనేత్రునెదుట నొకరికొకరుపల్కు పలుకు
ప్రకట మొప్పఁగాను బలుకఁబడఁగఁగూడదే!
బాగుమీఱ మనకుఁ దెలుపఁబడినతీరు జనులకెల్ల
వేగ తెలిపి బ్రదుకుతీరు వెదకి ముదముగా
పారెసారెవిభుని మనము సన్నుతించి సంతసించి
వారిజారిముఖుల మెల్ల వ్రతముచేతమే!

3

ఓంగియులగళంద

నోమునోఁచువారు నోఁచు నోముతీరు తెలిపెగోప
కామినులకు విష్ణుచిత్త కన్యకామణీ
వడుగుచిన్ని పెండ్లికొడుకు పొడవుఁదొడరి పుడమిమూఁ
డడుగులడుగువానిపేరు నుడువుకొనుచునే
ప్రేమమీఱఁగాను మనము నోమువట్టి నీళులాడ
భూమిమీఁదఁగురియు నెలకుమూఁడువానలే
పెరుఁగునీటివరులనడుమఁ దిరుగుమీలు దూటఁగా న
కరులతెరలుపొరలుగదలి కలువ లూఁగఁగా

నెమ్మిమీఁదే నెఁద్రావి సొమ్మసిల్లి నట్టియాఁడుఁ
దుమ్మెదలును రేగి మగల దూఱి పలుకఁగా
చెలఁగి పిదుకఁగలుగువారు చెయ్యి వేసితియ్యఁగాను
నిలువుకడువలెల్ల బాల నిండిపొరలఁగా
కుదురుకొదమ మొదవుగుంపు పదాలునూర్లు పెరుఁగ సం
పదలఁబొదలి గొల్లపల్లె బాగుమీఱునే !

౪

ఆజ్ఞమజ్జైకృష్ణా

గోపవృద్ధులెల్లఁగోరు కోర్కెఁగురియువర్ష దేవు
రూపుఁజూచి చేయు క్రియల రూపుఁదెలిపిరే !
"ఓగభీరభావమేఘ! ఓగుణాఢ్య! దానధుర్య !
బాగుగ నీచేయవలయు పనులు వింటివా?
జలధికేఁగి నడిమిజలము కొలఁదిమీఱఁ ద్రావి యుఱిమి
వెలయఁ గలయ మిన్నుముట్టి యలముకోవలెన్
జలధిశాయి మేనిడాలు గలుగునట్టి మేనుదాల్చి
చక్రకాంతిసరణిదెలియఁ జక్క మెఱయుమా !
పాంచజన్యమనెడుసంకు పగిది మ్రోసి శార్ఙ్గమట్లు
మించి యంబు లొక్క మొగిని నించి కురియుమా.
గాముకొన్న మేము మేని గాముదీఱ తేపకడను
క్షేమ మలర నీటనాడి చెలఁగి యుందువే !

నందసుతునిఁగూడి గోప సుందరాంగు లెల్ల ముదము
చెందుకొలఁదిఁ గురిసె మేఘుఁ డందుమెందునున్".

౫

మాయనై మన్ను

"కోమలాంగులార! మనసు కోర్కెలెల్లఁ దీర మనము
నోముఁ నోఁచగాను వాన భూమిఁ గురిసెనే".

అనిన, నొక్కచెలియ పలికె "సతివలార! మాయవాని
ఘనుని నుత్తరంపుమధురఁ గాంచువానినే!

గొల్ల పిల్ల లందుఁగలసి జల్లులాడి కొల్ల లాడి
యుల్ల సిల్ల యమున చెంతనున్న వానినే!

యదుకులప్రదీప మనఁగ నుదయమంది కన్నతల్లి
యుదరశోక మెల్లఁ బాపి యొప్పినాతనే!

కాంతలార! మనము శ్రీకాంతుఁగూడి చెంత వాని
వింత నోటి నిండఁ బాడి వినుతిచేసినా

చేతులున్న ఫలముఁ బూజసేయ శుద్ధభావములను
ఖ్యాతిమీఱ వానితోడఁ గలయఁగల్గినా

తొంటిపాపజాల మెల్ల మంటఁబడిన దూదివోలె
నంటు లేక చెడును నోముపంటపండు నే!

౬

పుష్పాంశిలుంబిన గాన్

ముందు లేచినట్టిసకల సుందరాంగు లొక్క ముగ్ధ
మందయాన నిటుల నిదుర మలుపవచ్చిరే!

పక్షిజాలమెల్ల దెసల వీక్షణములు గొలిపి వేగ
కుక్షులకయి కూఁతలిడుచు గూళ్లువదలెనే!

పంకజాక్షు సేవజ్ఞప్తి పలుమకొఱకుఁ దెలుపుతెల్ల
సంకుపిలుపునీదుకర్ణ సరణిఁజొరదటే!

బాల! లేచిరావె! నందబాలుఁడు దాఁబూతనచనుఁ
బాలుద్రావి దాని యసుని పాలుచేసెనే!

రక్కసుండు బండిరూపు నుక్కుమిగిలి రాఁగ సంధు
లొక్క మొగిని ప్రక్కలుగాఁ ద్రొక్కెముదగా

మునులు యోగిజనులు నీటమునిఁగివేడ్క "హరి" హరి
యనెడునాద మింపుమడించె వినఁగరాదటే!

మెల్ల మెల్ల నుల్ల మల్లఁ బల్లవించిచెల్ల సంత
సిల్లి లేచివారమిటుల మల్లి లేఁగదే!

2

కీశుకీశె జెంగు

విరివిమీఱ హరిని గలయనెఱిఁగి మఱచికను మొగడ్పు
సరసిజాక్షి విదుర లేప సఖులువచ్చిరే!

కుటిలనీలకుంతలాకతె చటులసూక్తి పటిమఁబల్క
నటనదెలియకుండ నొక్కనాతి పలికెనే!

'కీచుకీచు' మనుచుఁబక్షులేచి లేచి కూయుచుండె
లేచిరావె పెనుగుతమువఁదోఁచె మిన్ను నే!

'గల్లుగల్లు'మనెడినగల కలరవంబుఁ జెల్ల దమ్మి
కనులవానిమీఁదిపాటఁ గలసిమ్రోసెనే!

వినఁగబడదె పెట్టెపిల్ల విడిచి నిన్ను వెడలలేక
కనుఁగొనంగ నున్న మమ్ముఁ గనవె నాయికా
హరి దయాభిపరవశుండు పరుఁ డటన్న మొరలు చెప్పి
దరికిరాఁగ నిదురచెందఁ దగునె నాయికా!
తేజమొప్పఁ గన్నువిప్పి తెప్పరిల్లి లేచివచ్చి
రాజసమునఁదలుపుఁదీయ రావె నాయికా.

౮

ఉష్వాసం

బాలలెల్ల నందగోప బాలునకునువలపుగొలుపు
లీలగలిగినట్టిపక్షి లేపవచ్చిరే!
ఇదిగో తూర్పు తెల్లవాఱె నదిగో బత్తి లెల్ల మెల్ల
బొదలె మళ్ళలోనిమంచు పూరిమేయగా
నిన్ను లేపకుండ మున్న కన్నె లార్తి తోడ నేఁగి
నున్నమాట విన్నవించి నిన్ను లేపఁగా
వచ్చినార మనుచు మమ్ము మెచ్చి ముదము హెచ్చినట్టి
మచ్చెకంటిమిన్న లేచి మములఁ గలయవే
మల్లవరులయుల్ల మెల్లఁ బెల్లగిల్ల కొల్లలాడి
వెల్లివిరిసి యుల్లసిల్లు విష్ణుమూర్తినే!
పాడుకొనుచు నేఁగి చిగురు టీడువచ్చునడుగుఁదమ్మి
జోడుసోఁక మ్రొక్కి సరగ వేఁడుకొంటిమా
ఎంతవింత కాంత లంత కంతకంత కింతయనుచుఁ
జింతచేసి మనలఁగరుణ చెలఁగిప్రోచునే.

౯

తూమణిమాదత్తు

'వాఁడెవచ్చి పిలువ లేచి వత్త' మనుచుఁ బండుకొన్న
చేడె నిదుర లేపఁగాను జెలులువచ్చిరే!

మణివిచిత్రసౌధమందు మంగళార్థమైనదీప
కళిక లుల్లసిల్లఁబోగలు గమ్ముమనఁగనే!

కులుకుతళుకుశయ్యనిండఁ బూరినట్టి మేనమామ
కూర్మిబిడ్డ! గడియతలుపు గొలుసుమలుపవే!

అత్త! పూలగుత్తి నీదు ముత్తియంపుబిడ్డ మెల్ల
నొత్తిగించి నిదుర లేప నెత్త రాదటో!

మూఁగ చెవుడు గలవొ లేక రాఁగసీకమత్తునిదుర
సోఁగితూఁగనెవరుమందు చల్లినారలో!

మాధవుండుమాయలాడు వేధకైన బోధలేని
గాధవానివెయివిధాల గణనచేతుమే!

అమ్మ! తోడి కొమ్మ లిదుగొ, లెమ్మనంగదమ్మ ముద్దు
గుమ్మ నీదుతళుకుఁగులుకుబొమ్మ నిప్పుడే!

౧౦

నో త్తు చ్చు వ ర్గ ం

నందనందనుఁడన నానంద మొందువారలొక్క-
సుందరదన నిదుర లేపఁ గోరి వచ్చిరే!

నోఁచునోముస్వర్గమిచ్చు నోచెలీయిదేలతల్పు
వైచిపండుకొంటివిట్లు వడిగ రాగదే!

నీటుమీఱఁబల్కువున్న చోటనుండిమాటి కొక్క
నోటిమాటకైన మేమునోఁచ లేదటే!

వలసినట్టిచోట కలసి మెలసి సిరుల వెలసి శ్రీ
తులసిదండఁ గురులనిండఁ దుఱుమువాఁడటే!

పొంగి మంగళంబులొసఁగి పొగడినంతమనకువంత
రంగవాంఛలిచ్చుపుణ్య రాశిగాఁడటే !

మున్నునిదురయందుఁబేరు నొందినట్టికుంభకర్ణు
డిందు నోడి నీకు నిద్ర యిచ్చినాఁడటే!

తత్తరమ్ముమానినిద్ర మత్తువిడిచి చెల్మి
కత్తెలతో నిపుడు నీవు పొత్తుగూడవే!